O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
QO‘QON DAVLAT UNIVERSITETI

“Tasdiqlayman”
Qo‘qon davlat universiteti
rektori D.Sh.Xodjayeva
30-iyun 2025-yil

MAXSUS PEDAGOGIKA VA MAXSUS PSIXOLOGIYA FANINING O‘QUV DASTURI

Bilim sohasi:	100000-Ta’lim
Ta’lim sohasi:	110000-Ta’lim
Ta’lim yo‘nalishi:	60110300–Maxsus pedagogika (Logopediya)

IJRO.GOV.UZ тизими орқали ЭРИ билан тасдиқланган, Ҳужжат коди: DG41736582

<table>
<tr><td colspan="2">Fan/modul kodi
MPMP13411</td><td>O‘quv yili
2025-2026</td><td>Semestr
3-4</td><td colspan="3">Kreditlar
5-6</td></tr>
<tr><td colspan="2">Fan/modul turi
Majburiy</td><td colspan="2">Ta’lim tili
O‘zbek</td><td colspan="3">Haftadagi dars soatlari
4-6</td></tr>
<tr><td rowspan="2">1.</td><td>FANNIG NOMI</td><td>Auditoriya mashg‘u-lotlari (soat)</td><td>Mustaqil ta’lim (soat)</td><td>Kurs ishi (soat)</td><td colspan="2">Jami yuklama (soat)</td></tr>
<tr><td>MAXSUS PEDAGOGIKA VA MAXSUS PSIXOLOGIYA</td><td>150</td><td>150</td><td>30</td><td colspan="2">330</td></tr>
</table>

2

I. Fanning mazmuni

Fanni o‘qitishdan maqsad – talabalarda ruhiy va jismoniy rivojlanishida nuqsoni mavjud bolalar uchun maxsus muassasalarda korreksion ta’lim-tarbiya jarayonini tashkil etish hamda usullari bo‘yicha bilim, ko‘nikma va malakalarni shakllantirishdir.

Fanning vazifasi – talabalarga maxsus pedagogika nazariyasi hamda uni usullarini amaliyotda qo‘llashga o‘rgatishdan iborat.

Maxsus pedagogika va maxsus psixologiya o‘quv fanini o‘zlashtirish jarayonida amalga oshiriladigan masalalar doirasida bakalavr;

Fanning yetakchi TOP-300 xalqaro universitetlari dasturi asosida tayyorlanganligi:

Rivojlanish psixologiyasi fani dasturi dunyoning yetakchi oliy ta’lim muassasalaridan biri bo‘lgan Sauthgempton universiteti (Buyuk Britaniya)ning Rivojlanish psixologiyasi fanining o‘quv dasturi asosida takomillashtirilgan. Mazkur universitet QS World University Rankings 2024 bo‘yicha 80-o‘rinni egallagan bo‘lib, o’z sohasi bo‘yicha yuqori malakali ilmiy-uslubiy bazaga ega.

Dasturda quyidagi asosiy jihatlar inobatga olingan:

Nazariy va amaliy yondashuv uyg‘unligi – Sauthgempton universitetining Psixologiya kursida nazariya bilan bir qatorda, zamonaviy munosabatlarini tartibga solish amaliyoti ham keng yoritiladi.

Tanqidiy fikrlash va tahlil ko‘nikmalarini rivojlantirish – talabalar BKM holatlarni mustaqil tahlil qilish, dalillarga tayangan holda xulosa chiqarishni o‘rganadilar.

I. Asosiy nazariy qism (ma’ruza mashg‘ulotlari)

I.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

I – MODUL. TIFLOPEDAGOGIKA

1 – mavzu. Tiflopedagogikaning modulining predmeti va metodlari.

Tiflopedagogika modulining nazariy asoslari. Chet el va Rossiya tiflopedogogikasining rivojlanishining bosqichlari. O‘zbekistonda ko‘rishida

	nuqsoni bo‘lgan bolalar ta’lim–tarbiya jarayonini takomillashuvi. Ko‘rishida nuqsoni bo‘lgan bolalarni o‘qitish va tarbiyalashning qonuniyatlarini o‘rganadigan fan. Tiflopedagogikaning maqsad va vazifalari, boshqa fanlar bilan bog‘liqligi. Tiflopedagogikaning o‘rganish muammolari. Tiflodidaktika. **2 – mavzu. Ko‘rishda nuqsoni bo‘lgan bolalar ta’limining tashkiliy shakllari.** Fan asoslariga o‘qitish metodlarining tasnifi. Ta’lim metodlari. Ko‘rishida nuqsoni bo‘lgan bolalar ta’limida umumiy va maxsus metodlarini qo‘llash shartlari. Ta’limning og‘zaki, ko‘rgazmali va amaliy metodlari. Ko‘rishida nuqsoni bo‘lgan bolalar ta’limni tashkil etish shakli sifatida – dars. Sinf dars tizimini yaratilishi. Darsga qo‘yiladigan talablar: didaktik, gigiyenik, psixologik, tashkiliy, tarbiyaviy. O‘qituvchining darsga tayyorgarligi. Dars tiplari va turlari. Darsni tahlil qilish mexanizmi. Ta’limning tashkil etishning boshqa shakllari: sinfdan tashqari ishlar, fakultativ darslar, uyga vazifa. Ko‘zi ojiz va zaif ko‘ruvchi bolalar maktabida dars xususiyatlari. g‘oyaviy siyosiy tarbiya. Differensial yondashuv. Ta’limda yakka xususiyatlari hisobga olish. Darsning korreksion kompensator yo‘nalganligi hisobga olish. Dars samaradorligini oshirish yo‘llari. Ko‘zi ojiz va zaif ko‘ruvchi bolalar bilimi, malaka va ko‘nikmalarini baholash. **3 – mavzu. Maxsus korreksion mashg‘ulotlar.** Umumiy holat. Ritmika. Maxsus ritmik mashqlar. Ritmik gimnastika mashqlari. Raqsga tayyorlov mashqlari. Raqs elementlari. Raqslar. Musiqiy ritmik o‘yinlar. Davolovchi jismoniy tarbiya. Tayyorlov, asosiy va yakunlovchi bosqichlari. Ijtimoiy-maishiy yo‘nalish. Fazoda mo‘ljal olish, ko‘ruv idrokini rivojlantirish. Ko‘rishida nuqsoni bo‘lgan bolalar nutq nuqsonlarini bartaraf etish hamda mayda qo‘l motorikasini rivojlantirish. **4 – mavzu. Ko'rishning biologik, fiziopatologik va hissiy hodisalarini tushunish uchun zarur bilimlar**.* Tiflotexnika tarixi, mohiyati, maqsad va vazifalari. Pedagogik tiflotexnika vositalarining tavsifi. Ko‘zi ojiz bolalarni o‘qitish vositalari. Ko‘rish analizatorining buzilgan funksiyalarini kompensasiyalash uchun yaratilgan tiflotexnik vositalar. Baryl tizimini yaratilish tarixi. L. Brayl va uning olti nuqtali shrifti. Baryl tizimi kombinasiyalari va uni yozishga o‘rgatish, o‘qish texnikasi. Ko‘r bolalar uchun yozuv tizimi. Brayl shriftida yozish uchun asbob. **5 – mavzu. Ko‘rishida nuqsoni bo‘lgan bolalar maktabida tarbiyaning mohiyati, maqsadi, vazifalari** Ko‘rishida nuqsoni bo‘lgan bolalar maktablarida tarbiya nazariyasi mohiyati va tarbiya turlari. Tarbiya jarayonining asosiy qismlari: maqsadi, vazifalari, tamoyillari, metodlari, tashkiliy shakllari, muhit bilan o‘zaro aloqadorlik. Ko‘rishida nuqsoni bo‘lgan bolalar maktabida o‘quvchilarning xulqini baholashda va bolaga tarbiyaviy ta’sir tizimini rejalashtirishda hissiy

		-irodaviy sohasining tipik va individual o‘ziga xosligini va harakterli patologik tomonlarini nazarda tutish. Tarbiya nazariyasi. Ongni shakllantirish metodlari (ishontirish metodlari: hikoya, suhbat, tushuntirish). Axloqiy tarbiya maqsad va vazifalari, mohiyati. Axloqiy tushunchalar. **II. MODUL. SURDOPEDAGOGIKA.** **6 – mavzu: Surdopedagogikaning predmeti va metodlari.** Surdopedagogika fanining boshqa fanlar bilan aloqasi. Eshitishida nuqsoni bo‘lgan bolalarning tibbiy-pedagogik tasnifi. Kar va zaif eshituvchi bolalarning ta’lim va tarbiyasida pedagogik tasnifining ahamiyati. Eshitishida nuqsoni bo‘lgan shaxslarning ta’lim tizimi. **7 – mavzu: Kar bolalarni o‘qitish jarayoni.** Kar bolalarni o‘qitish jarayoni. O‘qitish jarayoni ta’limiy, tarbiyaviy, korreksion-rivojlantiruvchi vazifalari. Kar bolalar maktabida o‘qitish jarayonining xususiyatlari. O‘qitish mazmuni. O‘quv reja va dasturlar. **8 – mavzu: Kar bolalar maktabida ta’lim tamoyillari va metodlari.** Didaktik tamoyillarning umumiy tavsifnomasi va ularni karlar maktabida amalga oshirilishi. Maxsus tamoyillar: fan asoslari va so‘zli nutqni egallash jarayonlarini birdamligi, nutqni muomala sifatida shakllantirilishi, korreksion yo‘nalish tamoyillari. Kar bolalar maktabida ta’lim metodlarini amalga oshirishning xususiyatlari. Ta’lim metodlarining tasnifi. Ular birikmasining imkoniyatlari. O‘qitishda so‘zlashuv metodlarning yetakchi roli, ularni ko‘rgazmali va amaliy metodlar bilan birgalikda olib borilishi. **9 – mavzu: O‘qitishning tashkiliy shakllari.** Kar o‘quvchilarni o‘qitishni tashkil etish shakllarini xilma-xil turlari, har bir turining tavsifnomasi. Dars - o‘qitishni tashkil etishdagi asosiy shakl sifatida. Dars turlari, tuzilishi. Kar bolalar maktabida dars xususiyatlari. Ekskursiyalar - o‘qitishni tashkil qilishning maxsus shakli. Uy o‘quv ishlarini bajarish. Eshitish idrokini rivojlantirish va talaffuzdagi kamchiliklarni tuzatish bo‘yicha yakka mashg‘ulotlar, sinfdan tashqari vaqtda nutq o‘stirish mashg‘ulotlari. Eshitishida nuqsoni bo‘lgan bolalar o‘quvchilar o‘quv faoliyatini tashkil qilishning alohida shakllari. Ularni o‘tkazishga qo‘yiladigan pedagogik talablar. **10 – mavzu: Eshitishida nuqsoni bo‘lgan o‘quvchilar maktabida. tarbiyaning mohiyati, maqsadi, vazifalari.** Eshitishida nuqsoni bo‘lgan o‘quvchilar maktablarida tarbiya nazariyasi mohiyati va tarbiya turlari. Eshitishida nuqsoni bo‘lgan o‘quvchi xulqini tarbiyalash metodlarining xususiyatlari. Tarbiya mazmuni (aqliy, axloqiy, siyosiy-g‘oyaviy, mehnat, jamoatchilik faolligini tarbiyalash, estetik va boshqalar) Tarbiya jarayonining asosiy qismlari: maqsadi, vazifalari, tamoyillari, metodlari, tashkiliy shakllari, muhit bilan o‘zaro aloqadorlik. Eshitishida nuqsoni bo‘lgan o‘quvchilar maktabida o‘quvchilarning xulqini baholashda

va bolaga tarbiyaviy ta’sir tizimini rejalashtirishda hissiy-irodaviy sohasining tipik va individual o‘ziga xosligini va harakterli patologik tomonlarini nazarda tutish. Tarbiya nazariyasi.

III MODUL. Oligofrenopedagogika

11 – mavzu. Oligofrenopedagogikaning predmeti, maqsad va vazifalari Davlatimizning alohida yordamga muhtoj bolalarga bo‘lgan e’tibori. Aqli zaiflik darajalari. (MKB–10). Oligofrenopedagogika fanining asosiy kategoriyalari: tarbiyalash, o‘qitish, korrreksiya, adaptatsiya. Oligofrenopedagogika fanining nazariy asoslari. Oligofrenopedagogika fanining boshqa fanlar bilan uzviy bog‘liqligi. Intellektual nuqsonga ega bo‘lgan bolalar ta’lim – tarbiyasiga oid ilmiy – tadqiqot ishlari olib borgan olimlarning faoliyatlari haqida tushuncha berish. (V.B.Puzanov, L.V.Zankov, V.G.Petrova, B.I.Pinskiy, J.I.Shif, L.S.Vigotskiy, M.S.Pevzner). Ta’lim jarayonining mazmun-mohiyati. Ta’lim jarayoni dialektikasi, yaqin rivojlanish zonasini e’tiborga olish. O‘qitish jarayonining ta’limiy, korreksion-rivojlantiruvchi va tarbiyaviy vazifalari. O‘qitish jarayonining xususiyatlari. O‘qitish jarayonining psixologik asoslari. Bilimlarni egallash jarayonining tuzilishi (idrok, tushunish, mustahkamlash, qo‘llash). O‘quvchilarni yangi materialni idrok etishga tayyorlash.

12 – mavzu. Aqli zaif bolalarning o'yin terapiyasi turlarini taklif qilish va nazorat qilish.*

Aqli zaif bolalarni o‘rganish va ularga yordamni tashkil etish masalalari. Aqli zaif bolalarni o‘qitish va milliy istiqlol ruhida tarbiyalashda ijtimoiy pedagogik omillar. Aqli zaiflikning mohiyatini tushunishdagi asosiy yo‘nalishlar. Aqli zaif bolalar tasnifi hamda uning aqli zaif bolalar uchun maxsus muassasalarni differensiasiyalashdagi ahamiyati. Ixtisoslashtirilgan maktab o‘quvchilarining pedagogik tasnifi.

13-mavzu. Intellektual kamchiligi bo‘lgan shaxslarda ta’limning mazmun va mohiyati. Intellektual kamchiligi bo‘lgan shaxslarda mehnat ta’limi va ularni kasb hunarga yo‘naltirish

Ixtisoslashtirilgan maktabda ta’lim metodlarini amalga oshirishning xususiyatlari. O‘quv dasturlar. O‘quv reja. Ta’limning korreksion-rivojlantiruvchi, amaliy yo‘nalganligi. Metodlarni tanlashning o‘quv predmetining xususiyatlari, o‘quvchilar tarkibi, didaktik vazifalarga bog‘liqligi. Ixtisoslashtirilgan maktabda o‘quv-bilish faoliyatini tashkil qilish va amalga oshirish xususiyatlari.

Mehnat ta’limining mazmun - mohiyati va uni tashkil etish yo‘llari. O‘quvchilarni ijtimoiy hayotga tayyorlash.Ijtimoiy ta’minot tizimi muassasalarida mehnat terapiyasi. Mehnat darslari va aqli zaif bolalar uchun ustaxonalar.

14 – mavzu.Ixtissoslashtirilgan maktabda tarbiya tamoyillari, tarbiyaning mohiyati, maqsadi va vazifalari

Ixtisoslashtirilgan maktabda tarbiya tamoyillari. Ixtisoslashtirilgan

maktabda tarbiya jarayonining asosiy xususiyatlari. Aqli zaif o‘quvchilarni tarbiyalash masalasiga asosiy yondashishlar, Ixtisoslashtirilgan maktabda tarbiyaning maqsadi va vazifalari. Milliy an’analar, xalq pedagogikasi asosida tarbiyalash. Tarbiya jarayonining asosiy qismlari: maqsadi, vazifalari, tamoyillari, metodlari, tashkiliy shakllari, muhit bilan o‘zaro aloqadorlik. Ixtisoslashtirilgan maktabda o‘quvchilarning xulqini baholashda va bolaga tarbiyaviy ta’sir tizimini rejalashtirishda hissiy-irodaviy sohasining tipik va individual o‘ziga xosligini va harakterli patologik tomonlarini nazarda tutish. Ixtisoslashtirilgan maktab bitiruvchilarini hayotga, oilaga tayyorlash, ijtimoiy moslashtirish va reabilitasiya qilishda ijtimoiy-maishiy yo‘naltirishning roli.

15 – mavzu. Ixtisoslashtirilgan maktab yuqori sinf o‘quvchilarini oilaga tayyorlash.

Ixtisoslashtirilgan maktab o‘quvchilarini ijtimoiy xayotga tayyorlash. O‘quvchilarni oilada otalik, onalik maqomiga tayyorlash. Oilada farzand tarbiyasiga ma’sullik va ularni xayotga tayyorlashda ota – onalik burchlari haqida.

IV. MODUL. TIFLOPSIXOLOGIYA

16 – mavzu.Tiflopsixologiya modulining predmeti, maqsadi va vazifalari

Ko‘rish nuqsoniga ega shaxslarning ruhiy xususiyatlari. Ko‘ruv funksiyasi nuqsonining jismoniy rivojlanishiga ta’siri. Tiflopsixologiya predmeti. Ko‘zi ojizlik va zaif ko‘rishdagi uchraydigan nuqsonlar. Ko‘ruv nuqsonining yuzaga kelish vaqtining ahamiyati. Tiflopsixologiya moduli vazifalari va boshqa fanlar bilan bog‘liqligi. Tiflopsixologik tadqiqotlarga taqqosiy va kompleks yondashish. Tiflopsixologik tadqiqotlarning tarixiy tamoyillari. Ko‘ruvning chuqur buzilishda psixikaning rivojlanishi.

17– mavzu. Ko‘rish nuqsoniga ega bolalar sezgi va idrokining o‘ziga xosligi.

Ko‘r va zaif ko‘ruvchilarning sezgisi. Ko‘zi ojizlik va zaif ko‘rish sharoitida shaxsning sensor shakllanishdagi o‘zgarishlar. Ko‘rish nuqsonida asosiy psixofiziologik qonuniyatlarni namoyon bo‘lish xususiyatlari. Sezgi turlari va ko‘zi ojizlar hayot faoliyatidagi o‘rni. Teri va harakat analizatorlarining faoliyati. Qisman ko‘zi ojizlar va zaif ko‘ruvchilar sezgi xususiyatlari va uni o‘quv faoliyatida qo‘llash. Ko‘zi ojizlarning eshitish sezgilari. Ko‘rishda nuqsoni bo‘lgan bolalarning taktil, kinestetik sezgilari.

Ko‘rish nuqsonida idrok turlari va mexanizmlari. Analizatorlarning birgalikdagi faoliyati. Ko‘rish va teri taktil idrokning o‘xshash tomonlari, ko‘r va zaif ko‘ruvchilarning ko‘ruv idroki xususiyatlari. Ko‘ruv idroki tezligi. Binokulyar ko‘ruvning ahamiyati. Zaif ko‘ruvchilarda ko‘ruv obrazini hosil bo‘lish jarayoni. Ko‘zi ojizlarning relyef-shriftini o‘qish va yozish jarayoni. Tekshirishning uch asosiy bosqichi. Atrof-olamni idrok qilish. Ko‘zi ojizlar faoliyatida teri taktilning ahamiyati.

18 – mavzu. Ko‘rish nuqsoniga ega bolalar diqqati va

	xotirasining o‘ziga xosligi. Ko‘rishda nuqsoni bo‘lgan bolalarning xotira obrazlarining asosiy xususiyatlari. Ko‘ruv nuqsonli shaxslar tasavvurining frogmentarligi. Ko‘r va zaif ko‘ruvchilarning xotira obrazlarining yetarli darajada umumlashganlik xususiyatlari. Tasavvur verballigi. Ko‘r va zaif ko‘ruvchilar xotirasining o‘ziga xos xususiyatlari. Tasavvur va xotiralar saqlanishning ko‘ruv o‘tkirligiga bog‘liqligi. **19– mavzu. Ko‘rish nuqsoniga ega bolalar nutq va tafakkur jarayonlarining o‘ziga xosligi.** Tafakkur va ko‘zi ojizlikni kompensasiya qilishdagi o‘rni. Ko‘zi ojizlik va zaif ko‘rishda analiz va operasiyalarini bajarish xususiyatlari. Solishtirish operasiyalarini bajarishdagi qiyinchilik sabablari. Ko‘zi ojizlik va zaif ko‘rishda tafakkur differensiasiyasi. Ko‘rishda nuqsoni bo‘lgan bolalarda tushuncha shakllanish xususiyatlari. Tafakkur turlari. Nutq va uning mexanizmlari haqida umumiy tushuncha. Ko‘rish nuqsoniga ega shaxslar nutqining o‘ziga xosligi. Ko‘rish nuqsoniga ega shaxslar muloqotining nutqiy bo‘lmagan vositalarini rivojlanishi. **20 – mavzu. Ko‘rish nuqsonlarida shaxs va shaxslararo munosabat xususiyatlari. Ko‘rish nuqsoniga ega bolalarning psixik rivojlanishida korreksiya va kompensasiya** Ko‘zi ojizlikda shaxs faoliyati. Ko‘ruv funksiyasining chuqur buzilishida shaxs faoliyatining pasayishi, uning sabablari, ijtimoiy munosabatlarni ko‘rishda ko‘ruv funksiyasining chuqur buzilishga ega shaxslarning qiyinchiliklari. Ko‘rishda nuqsoni bo‘lgan bolalarning shaxslararo munosabatlari. Maktabgacha va kichik maktab yoshdagi bolalarning shaxslararo munosabatlari. O‘rta va yuqori maktab yoshdagi bolalarning shaxslararo munosabatlari. Nuqson va kompensasiya haqida tushuncha. Tug‘ma va orttirilgan nuqsonlar. Birlamchi va ikkilamchi nuqsonlar kompensasiyasi. Kompensasiyaning fiziologik asoslari va tamoyillari. Kompensasiyaning biologik va ijtimoiy omillari. Ko‘r va zaif ko‘ruvchi bolalarning psixik rivojlanishida korreksiya va kompensasiyaning o‘ziga xos xususiyatlari. Ko‘rishda nuqsoni bo‘lgan bolalar bilan olib boriladigan psixokorreksion tadbirlar. Korreksion maqsadlarni qo‘yish. Ko‘zi ojiz bolalar bilan olib boriladigan psixologik korreksiya tamoyillari. **V. MODUL. SURDOPSIXOLOGIYA** **21 – mavzu. Surdopsixologiya modulining predmeti, maqsadi va vazifalari** Surdopsixologiya – maxsus psixologiyaning bir tarmog‘i. Surdopsixologiya alohida fan sifatida taraqqiy etishi. Surdopsixologiyaning predmeti. Eshitishida nuqsoni bo‘lgan bolalarning ruhiy rivojlanishi qonuniyatlari, turlicha murakkablikka ega bo‘lgan nuqsonni kompensasiya qilish yo‘llari va imkoniyatlari. Surdopsixologiyaning fan sifatida taraqqiy

etishida olimlarning nuqsonli bolalarning tibbiy-pedagogik tasnifini ishlab chiqishning ahamiyati (F.A.Rau, L.V.Neyman, R.M.Boskis) surdopsixologiyaning vazifalari.

22 – mavzu. Eshitish tizimi: ovoz balandligini idrok etish va manba lokalizatsiyasi*

Eshitishida nuqsoni bo‘lgan shaxslarning sezgi va idrok xususiyatlari. Bilishda sezgilarning o‘rni. Bilish bosqichlari. Normal va nuqsonli bolalarning sezgi va idrok xususiyatlari. Sezgi va idrokning shaxs kamolatidagi o‘rni. Eshitishida nuqsoni bo‘lgan bolalar idrokining torligi, yuzakiligi, fragmentarligi. Sezgi va idrokning psixofizikasi. Eshitish va ko‘rish sezgilarining asosiy mezonlari.

23 – mavzu. Eshitishida nuqsoni bo‘lgan shaxslarning diqqat va xotira xususiyatlari.

Normal va eshitishida nuqsoni bo‘lgan bolalar diqqatini umumiy va maxsus rivojlantirish. Eshitishida nuqsoni bo‘lgan bolalarning ixtiyorsiz diqqatini jalb qilishga o‘rgatish shart-sharoitlari. Eshitishida nuqsoni bo‘lgan bolalarni o‘qitishda va rivojlantirishda ixtiyoriy diqqatini rivojlantirish. Diqqatning asosiy xususiyatlarini shakllantirishning o‘ziga xosligi. Turli faoliyatlarda diqqatni jalb qilish kabilarni tarbiyalash. Eshitishida nuqsoni bo‘lgan bolalarning eshituv diqqatini rivojlantirish. Kuzatuvchanlik, diqqatni bir joyga jamlay olish shaxsiy xususiyat sifatida.

Xotira haqida tushuncha berish. Xotira turlari. Xotira jarayonlari: xotira psixologiyasi va qonuniyatlari. Xotiraning yakka psixologik farklari. Diqqat va xotira. Shaxs va xotira. Xotira va faoliyat. Normal va eshitishida nuqsoni bo‘lgan bolalar xotira xususiyatlari.

24– mavzu. Eshitishida nuqsoni bo‘lgan shaxslarning tafakkur xususiyatlari.

Tafakkur haqida tushuncha. Tafakkur va hissiy bilish. Tafakkur va predmetli amaliy faoliyati. Fikrlash jarayonlari. Muammoli vaziyat va masala yechish. Tafakkur turlari. Nazariy va imperik tafakkur xususiyatlari. Amaliy va nazariy intelekt. Tafakkur dinamikligi va motivasiyasining buzilishi. Tafakkur turlari, shakllari jarayonlarning noto‘g‘ri, nuqsonning rivojlanishi. Uning oldini olish masalalari. Maxsus maktablarda tafakkurning korreksiyalash imkoniyatlari. Tafakkurni tekshirish. Metodlari: to‘rtinchisi ortiqcha, kesma suratlar, Veksler metodikasi va h.k.

25 – mavzu. Eshitishida nuqsoni bo‘lgan shaxslar nutqining o‘ziga xos xususiyatlari

Nutq tafakkur quroli sifatida. Ontogenezda va filogenezda nutqning ko‘rinishi, shakllanishi namoyon bo‘lib borishi. Asab jarayonlarining nutq shakllanishiga bevosita ta’siri. Artikulyasiya apparat harakatchanligini rivojlantirish. Monologik, diologik nutqini rivojlantirishda daktil nutqining o‘rni. Og‘zaki va yozma nutqning o‘ziga xos tomonlari.

26 – mavzu. Eshitishida nuqsoni bo‘lgan bolalarning shaxsi va shaxslararo xususiyatlari

	Eshitishida nuqsoni bo‘lgan bola shaxsining shakllanishida jamoaning o‘rni. Kar va zaif o‘quvchilarning atrofdagi o‘rtoqlariga munosabati. Karlarda intellektual, estetik, ma’naviy hislarni rivojlantirish, shaxs shakllanishida ularning roli. Eshitishida nuqsoni bo‘lgan shaxslarda iroda hislarining shakllanishida jamoaning o‘rni. Shaxs strukturasining psixologik xususiyatlari. Eshitishida nuqsoni bo‘lgan bolalarning shaxs sifatida shakllanishini belgilovchi omillar. Eshitishida nuqsoni bo‘lgan bolalar rivojlanishining kompensator yo‘llari. Kompensator imkoniyatlar mobilizasiyasi asosida shaxsning har tomonlama shakllanishi, karlik oqibatini bartaraf etish-eshitishida nuqsoni bo‘lgan bolalar ta’lim-tarbiya berishda asosiy maqsad. Eshitishida nuqsoni bo‘lgan bolalar shaxsining rivojlanishi. **VI. Oligofrenopsixologiya.** **27–mavzu. Oligofrenopsixologiya fanining metodologik asoslari.** Oligofrenopsixologiya fanining predmeti, maqsad va vazifalari. Oligofrenopsixologiya – maxsus psixologiya fanining bir qismi sifatida. Maxsus psixologiya predmeti. Aqliy rivojlanishida nuqsoni bo‘lgan bolalar psixik rivojlanishi qonuniyatlari. Maxsus psixologiya fanining metodlari, aqli zaif bolalar psixologiyasi fanining yuzaga kelish tarixi, turli fanlar bilan bog‘liqligi. Aqli zaiflik kelib chiqish sabablari. Aqli zaiflik muammosining yuzaga kelishi, turli nazariy qarashlar, muammoli, to‘g‘ri tushunishning nazariy-amaliy ahamiyati. Aqli zaif bolalarning rivojlanish xususiyatlari. Murakkab nuqsonli aqli zaif bolalarning psixologik xususiyatlari. **28–mavzu. Aqli zaif bolalar bilish jarayonlarining xususiyatlari.** Aqli zaif bolalar bilish jarayonlarining xususiyatlari. Sezgi va idrok haqida umumiy tushuncha (turlari, xususiyatlari). Ko‘ruv idroki, eshituv idroki, tafakkur idroki, teri - taktil idrok. Aqli zaif bolalarda sezgi va idrok rivojlanishining o‘ziga xos xususiyatlari. Sust va tor idrok qilish, kuzatuvchanlik xususiyatlari. Idrok qilish va sezgirlik qobiliyatining zaifligi. Aqli zaif bolalar diqqatining o‘ziga xos xususiyatlari. Diqqat haqida tushuncha, turlari, xususiyatlari (ixtiyoriy va ixtiyorsiz diqqat, ixtiyoriydan so‘ngi diqqat). Diqqat hajmi, taqsimlanishi, turg‘unligi, o‘tishi. Diqqatning fiziologik asosi. A.R.Luriya, E.D.Xomskaya, I.L.Baskakovalarning ilmiy izlanish ishlari. Aqli zaif bolalar xotirasining o‘ziga xos xususiyatlari. Xotira haqida umumiy tushuncha. (turlari, xususiyatlari). Aqli zaif bolalarda xotira jarayonining o‘ziga xos rivojlanishi ixtiyoriy va ixtiyorsiz xotira va uzoq muddatli xotiraning orqada rivojlanishi. Tafakkur – bilish jarayonining yuqori pog‘onasi ekanligi. Aqli zaif bolalarda tafakkur buzilishlari. Tafakkur shakllari. Tafakkur turlari. Aqli zaif bolalarda nutq rivojlanishining o‘ziga xos xususiyatlari. Nutq haqida umumiy tushuncha, nutqning rivojlanish bosqichlari Aqli zaif bolalarda talaffuz kamchiliklari. Nutqning sust suratda rivojlanishi. So‘z boyligining xususiyatlari. Grammatik qurilish kamchiliklari. So‘z ma’nolarini yaxshi tushunmaslik. Aqli zaif bolalarda og‘zaki va yozma nutqning rivojlanishi,

nutq va faoliyatning o‘zaro bog‘liqligi, dialogik va monologik nutq.

29–mavzu. Aqli zaif bolalar shaxsi va rivojlanish xususiyatlari.

Aqli zaif bolalar shaxsining rivojlanish xususiyatlari. Shaxsga oid tushunchalarni tahlil qilish. Inson, kishi, individ, tushunchalari. Shaxsning shakllanishda irsiy omillarning roli. Shaxsning rivojlanishida atrof-muhitning tutgan o‘rni. Shaxsning kamol topishida ta’lim-tarbiyaning ahamiyati. Shaxsning shakllanishida bosh miya nuqsonlarining ta’siri. Shaxsning imkoniyatlari va qobiliyatlari. Nuqsonli bolalar shaxsining ontogenezda shakllanishi. Aqli zaif bolalarning shaxslararo munosabat xususiyatlari.

Psixologiyada shaxslararo munosabat masalasi. Munosabat turlari, xususiyatlari. Jamoaning tuzilish xususiyatlari. Muloqot – kishilarning kichik, dastlabki, shartli, real, formal, noformal, referent guruhlarda amalga oshishi. Bu muloqotlarning turli shakl va mazmunda bo‘lishi. Hissiy doira yuzasidan, qiziqishlar asosida, topshiriqlarni bajarish yo‘llari bo‘yicha munosabatga kirishish. Aqli zaif bolaning psixik rivojlanishida munosabatlarning ahamiyati. Shaxslararo munosabatlarda orqada qolish, turg‘un bo‘lmaslik holatlari. Rasmiy va norasmiy etakchilar. Qo‘zg‘aluvchan, tez xafa bo‘luvchan, xulqlari turg‘un bo‘lmagan aqli zaif bolalarning munosabatlari. Maxsus maktablarda bolalar orasida to‘g‘ri munosabat shakllantirish tarbiyaviy ishlarning ajralmas qismlaridan biri ekanligi. Aqli zaif o‘quvchilarning xissiy–irodaviy xususiyatlari. Aqli zaif o‘quvchilarning faoliyat xususiyatlari.

30 – mavzu. Aqli zaif o‘quvchilar bilan olib boriladigan psixokorreksion ish turlari

Aqli zaif o‘quvchilar bilan olib boriladigan psixokorreksion ish turlari, tamoyillari**.** Ruxiy tiklash tarifi. Ruxiy tiklanish tamoyilllari. Ruxiy tiklash usullari. Ruxiy tiklashning nazariy modellari. Muammoli rivojlanish turlarining klassifikasiyasi. Psixologik ko‘rik qoidalari.Maxsus ta’lim muassasalarida psixologning ish mazmuni. Psixodiagnostik ma’lumotlar.

Maxsus ta’lim muassasalarida psixologik xizmatni tashkil etish. Psixologik xizmat yo‘nalishlari. Psixologik ko‘rik tamoyillari. Maktabgacha yoshdagi bolalarni psixologik teshirish metodlari. Korreksion ish tizimida tashxis markazlari va maxsus muassasalar hamkorligi. Aqli zaif bolalarning ijtimoiy moslashuvi.

III. Amaliy mashg‘ulotlar buyicha ko‘rsatma va tavsiyalar

amaliy mashg‘ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

I. MODUL. TIFLOPEDAGOGIKA

1. Tiflopedagogika modulining predmeti va metodlari. Tiflodidaktika.
2. Ko‘rishda nuqsoni bo‘lgan bolalar ta’limning tashkiliy shakllari
3. Maxsus korreksion mashg‘ulotlar.

4. Tiflotexnika tarixi, mohiyati, maqsad va vazifalari.

5. Baryl tizimi yaratilish tarixi va olti nuqtali Brayl shrifti.

6. Ko‘rishida nuqsoni bo‘lgan bolalar maktabida tarbiyaning mohiyati, maqsadi, vazifalari.

II MODUL. SURDOPEDAGOGIKA.

7. Surdopedagogikaning predmeti va metodlari.

8. Surdopedagogika fanining rivojlanish tarixi

9. Eshitishida nuqsoni bo‘lgan bolalar bolalarni o‘qitish jarayoni.

10. Eshitishida nuqsoni bo‘lgan bolalar maktabida ta’lim tamoyillari

11 . Eshitishida nuqsoni bo‘lgan bolalar maktabida ta’lim metodlari.

12. Eshitishida nuqsoni bo‘lgan bolalar tarbiyasining nazariy va amaliy asoslari

13. Eshitishda nuqsoni bo‘lgan bolalarni oilada tarbiyalash.

14. Eshitishda nuqsoni bo‘lgan bolalarni kasbga yo‘naltirish.

III. MODUL. Oligofrenopedagogika

15. Oligofrenopedagogika predmeti maqsadi va vazifalari
16. Intellektual kamchiligi bo‘lgan shaxslarda ta’limning mazmun va mohiyati
17. Intelektida kamchiligi bo’lgan bolalar maktabida ta’lim tamoyillari
18. Intelektual kamchiligi bo’lgan bolalar maktabida ta’lim metodlarini qo’llanilishi
19. Intellektual kamchiligi bo‘lgan shaxslarda mehnat ta’limi va ularni kasb hunarga yo‘naltirish
20. Intellektual kamchiligi bo‘lgan bolalar uchun individual ta’lim dasturini tuzish
21. Ixtisoslashtirilgan maktab o‘quvchilarini muloqotga kirishish ko‘nikmalarini rivojlantirish yo‘llari
22. Tarbiya turlari va ularni amalga oshirish yo‘llari
23. Ixtissoslashtirilgan maktab yuqori sinf o‘quvchilarini oilaga tayyorlash
24. Ixtisoslashtirilgan maktabda sinf rahbarining faoliyati
25. Aqli zaif bolalar bilan korreksion-pedagogik ish tizimidagi didaktik o‘yinlar

IV. MODUL. TIFLOPSIXOLOGIYA

1.Tiflopsixologiya modulining predmeti, maqsadi va vazifalari

2.Ko‘rish nuqsoniga ega bolalar sezgi va idrokining o‘ziga xosligi

4.Ko‘rish nuqsoniga ega bolalar xotira va diqqatining o‘ziga xosligi

5.Ko‘rish nuqsoniga ega bolalar tafakkurining o‘ziga xosligi

6.Ko‘rish nuqsoniga ega bolalar nutqi va muloqotining o‘ziga xosligi

7.Ko‘rish nuqsonlarida shaxs va shaxslararo munosabat

8.Ko‘rish nuqsoniga ega bolalar rivojlanishida korreksiya va kompensasiya.

V. MODUL. SURDOPSIXOLOGIYA

1.Surdopsixologiya modulining predmeti, maqsadi va vazifalari.

2.Eshitishida nuqsoni bo‘lgan shaxslarning sezgi va idrok xususiyatlar.
3.Eshitishida nuqsoni bo‘lgan shaxslarning diqqat va xotira xususiyatlari.
4.Eshitishida nuqsoni bo‘lgan shaxslarning tafakkur xususiyatlari.
5.Eshitishida nuqsoni bo‘lgan shaxslar nutqining o‘ziga xos xususiyatlari.
6.Eshitishida nuqsoni bo‘lgan bolalarning shaxs xususiyatlari.

VI. Oligofrenopsixologiya.

1.Aqli zaif bolalar idrokini tekshirish metodikalarini o‘rganish va tahlil etish.
2.Aqli zaif bolalarning diqqat va xotirasini tekshirish metodikalarini o‘rganish va tahlil etish.
3.Aqli zaif bolalarning tafakkur va nutqini tekshirish metodikalarini o‘rganish va tahlil etish.
4.Rivojlanishida nuqsoni bo‘lgan o‘quvchilar shaxsidagi ijobiy va salbiy xususiyatlarni o‘rganish. Maktabgacha va kichik maktab yoshidagi bolalarda o‘zaro munosabatlarni o‘rganish.
5.Rivojlanishida nuqsoni bo‘lgan bolalarning o‘z – o‘zini baxolash xususiyatlarini tekshirish.
6.Maxsus maktab o‘quvchilarini o‘yin, o‘quv, mehnat faoliyati xususiyatlarini o‘rganish.

VII. Mustaqil ta’lim va mustaqil ishlar

Auditoriyadan tashqari vaqtda bajariladigan mustaqil ishlar quyidagi turlarda amalga oshirilishi tavsiya etiladi:

-esse–dolzarb mavzu bo‘yicha shaxsiy fikrini tanqid, publisistik va boshqa janrlarda yozma bayon qilish;
- dokladlar tayyorlash;
- kurs ishi yozish;
- konspekt yozish;
- glossariy tuzish;
- individual va guruhiy o‘quv loyihasi;
- keys-topshiriqlarini bajarish;
- mavzuli portfoliolar tuzish;
- axborot-tahliliy materiallar bilan ishlash;
- manbaalar bilan ishlash;
- infografika tuzish;
- chizma-tasviriy modellar (intellekt-kart, freym, mantiqiy graf va h.k.) yaratish;
- multimediali taqdimotlar yaratish;
- darslarning metodik ishlanmalarini tayyorlash;
- darsdan tashqari mashg‘ulotlar ishlanmalarini tayyorlash;

ta’lim yo‘nalishi(mutaxassislik)ning xususiyatidan kelib chiqqan holda mustaqil ishlarning boshqa turlaridan foydalanish mumkin.

Tavsiya etilayotgan mustaqil ta’limning mavzulari:

1.Tiflopedagogikaning rivojlanish tarixi
2.Ko‘zi ojiz va zaif ko‘ruvchi bolalarda birlamchi va ikkilamchi nuqsonlar
3.Ko‘rishda nuqsoni bor bolalarni kompensator jarayonlarini shakllantirish
4.Ko‘rishida nuqsoni bo‘lgan bolalar uchun maktabgacha tarbiya muassasalar faoliyati
5.Ko‘rishda nuqsoni bo‘lgan bolalarda bilim, o‘yin, mehnat faoliyati usullarini shakllantirish
6.Ko‘rishda nuqsoni bo‘lgan o‘quvchilarni tarbiyalashning psixologik, pedagogik talablari
7.Tiflopedagog – o‘qituvchi darslarini kuzatish va tahlil qilish.
8.Umumiy didaktik tamoyillar bilan maxsus didaktik tamoyillar o‘rtasidagi bog‘liqlikni «FSMU strategiyasi» asosida yoritib bering.
9.Eshitishda nuqsoni bo‘lgan bolalar maktab ta’limi meyoriy hujjatlarni tahlil qiling. Daftaringizga boshlang‘ich sinflar uchun o‘quv fanlarini taqsimlanishini qayd eting.
10. Umumta’lim fanlarni o‘qitishning o‘ziga xosligi.
11. Eshitishida nuqsoni bo‘lgan bolalar maktabining boshlang‘ich sinflari uchun Davlat ta’lim talablari va umumta’lim maktab bolalar maktabining boshlang‘ich sinflari uchun Davlat ta’lim talablarini qiyosiy o‘rganish.
12. Eshitishda nuqsoni bo‘lgan bolalar maktablarida ta’lim asoslariga o‘qitish metodlarini tavsiflab bering.
13. Eshitishda nuqsoni bo‘lgan bolalar maktab ta’limida ekskursiyalarning ahamiyati xususida referat tayyorlang.
14. Tarbiya nazariyaning tarixi xususida adabiyotlardan foydalangan holda konspekt tayyorlang.
15. Zaif eshituvchi bolalar maktabi didaktikasi.
16.Eshitishida nuqsoni bo‘lgan bolalar maktabida ta’lim jarayonlarining o‘ziga xos xususiyatlari.
17. Eshitishida nuqsoni bo‘lgan bolalar maktabida nutq o‘stirish darslarini kuzatish.
18. Tarbiya mazmuni (aqliy, axloqiy, siyosiy-g‘oyaviy, mehnat, jamoatchilik faolligini tarbiyalash, estetik va boshqalar)
19. Eshitishda nuqsoni bo‘lgan bolalarni oilada tarbiyalash
20.Aqli zaif bolalar bilan korreksion-pedagogik ish tizimidagi didaktik o‘yinlar.
21.Maxsus mehnat ta’limi maktabi o‘quvchilarini ijtimoiy hayotga tayyorlashning ahamiyati.
22.Maxsus mehnat ta’limi maktablarida yangi pedagogik texnologiyalarning qo‘llanishi.
23.Maxsus mehnat ta’limi maktablarida ma’naviy-ma’rifiy ishlarni amalga oshirishning o‘ziga xosligi.
24.Ko‘rishida nuqsoni bo‘lgan bolalar bilish jarayonlarining xususiyatlarini tekshirish bo‘yicha ko‘rgazmali qurollar tayyorlash.

	25.Ko‘rishida nuqsoni bo‘lgan bolalar nutq xususiyatlarini tekshirish bo‘yicha referat tayyorlash. 26.Ko‘rish nuqsonlarida shaxs va shaxslararo munosabati. 27.Ko‘rish nuqsoniga ega bolalar rivojlanishida korreksiya va kompensatsiya. 28.Ko‘zi ojiz va zaif ko‘ruvchi bolalarda birlamchi va ikkilamchi nuqsonlar. 29.Ko‘rishda nuqsoni bor bolalarni kompensator jarayonlarini shakllantirish. 30.Eshitishida nuqsoni bo‘lgan bolalar bilish jarayonlarining xususiyatlarini tekshirish bo‘yicha didaktik materiallar to‘plash. 31.Eshitishida nuqsoni bo‘lgan bolalar nutq xususiyatlarini tekshirish bo‘yicha didaktik materiallar to‘plash. 32.Eshitishida nuqsoni bo‘lgan bolalarni bilish jarayonlarini tekshirish bo‘yicha referat tayyorlash. 33.Eshitishida nuqsoni bo‘lgan bolalar nutq xususiyatlarini tekshirish bo‘yicha ko‘rgazmali qurollar tayyorlash. 34.Eshitishida nuqsoni bo‘lgan bolalar psixik rivojlanishini tekshirish. 35.Eshitishida nuqsoni bo‘lgan bolalarni bilish jarayonlarini tekshirish bo‘yicha ko‘rgazmali qurollar tayyorlash. 36.Oligofrenopsixologiya fanining rivojlanish tarixi. 37.Oligofrenopsixologiya fanida olib borilayotgan ilmiy-tadqiqot ishlar obzori. 38.Aqli zaif bolalar oliy asab faoliyatining xususiyatlari. 39.Ruhiy rivojlanishi sustlashgan bolalar. 40.Verbal tafakkurni o‘rganuvchi testlar. 41.Aqli zaif bolalarning o‘z-o‘zlariga baho berish xususiyatlari. 42.Aqli zaif bolalar faoliyatining o‘ziga xos xususiyatlari. 43.Aqli zaif o‘quvchilar irodasining o‘ziga xos xususiyatlari. 44.Maktabgacha tarbiya yoshidagi bolalar ruxiy rivojlanishining o‘ziga xos xususiyatlari. **V. Kurs ishini tayyorlash bo‘yicha ko‘rsatma va tavsiyalar.** 1.Tiflopedagogikaning rivojlanish tarixi 2.Ko‘zi ojiz va zaif ko‘ruvchi bolalarda birlamchi va ikkilamchi nuqsonlar 3.Ko‘rishda nuqsoni bor bolalarni kompensator jarayonlarini shakllantirish 4.Ko‘rishida nuqsoni bo‘lgan bolalar uchun maktabgacha tarbiya muassasalar faoliyati 5.Ko‘rishda nuqsoni bo‘lgan bolalarda bilim, o‘yin, mehnat faoliyati usullarini shakllantirish 6.Ko‘rishda nuqsoni bo‘lgan o‘quvchilarni tarbiyalashning psixologik, pedagogik talablari 7.Tiflopedagog – o‘qituvchi darslarini kuzatish va tahlil qilish. 8.Umumiy didaktik tamoyillar bilan maxsus didaktik tamoyillar o‘rtasidagi bog‘liqlikni «FSMU strategiyasi» asosida yoritib bering. 9.Eshitishda nuqsoni bo‘lgan bolalar maktab ta’limi meyoriy hujjatlarni tahlil qiling. Daftaringizga boshlang‘ich sinflar uchun o‘quv fanlarini taqsimlanishini qayd eting.

	10. Umumta’lim fanlarni o‘qitishning o‘ziga xosligi. 11. Eshitishida nuqsoni bo‘lgan bolalar maktabining boshlang‘ich sinflari uchun Davlat ta’lim talablari va umumta’lim maktab bolalar maktabining boshlang‘ich sinflari uchun Davlat ta’lim talablarini qiyosiy o‘rganish. 12. Eshitishda nuqsoni bo‘lgan bolalar maktablarida ta’lim asoslariga o‘qitish metodlarini tavsiflab bering. 13. Eshitishda nuqsoni bo‘lgan bolalar maktab ta’limida ekskursiyalarning ahamiyati xususida referat tayyorlang. 14. Tarbiya nazariyaning tarixi xususida adabiyotlardan foydalangan holda konspekt tayyorlang. 15. Zaif eshituvchi bolalar maktabi didaktikasi. 16.Eshitishida nuqsoni bo‘lgan bolalar maktabida ta’lim jarayonlarining o‘ziga xos xususiyatlari. 17. Eshitishida nuqsoni bo‘lgan bolalar maktabida nutq o‘stirish darslarini kuzatish. 18. Tarbiya mazmuni (aqliy, axloqiy, siyosiy-g‘oyaviy, mehnat, jamoatchilik faolligini tarbiyalash, estetik va boshqalar) 19. Eshitishda nuqsoni bo‘lgan bolalarni oilada tarbiyalash 20.Aqli zaif bolalar bilan korreksion-pedagogik ish tizimidagi didaktik o‘yinlar. 21.Maxsus mehnat ta’limi maktabi o‘quvchilarini ijtimoiy hayotga tayyorlashning ahamiyati. 22.Maxsus mehnat ta’limi maktablarida yangi pedagogik texnologiyalarning qo‘llanishi. 23.Maxsus mehnat ta’limi maktablarida ma’naviy-ma’rifiy ishlarni amalga oshirishning o‘ziga xosligi. 24.Ko‘rishida nuqsoni bo‘lgan bolalar bilish jarayonlarining xususiyatlarini tekshirish bo‘yicha ko‘rgazmali qurollar tayyorlash. 25.Ko‘rishida nuqsoni bo‘lgan bolalar nutq xususiyatlarini tekshirish bo‘yicha referat tayyorlash. 26.Ko‘rish nuqsonlarida shaxs va shaxslararo munosabati. 27.Ko‘rish nuqsoniga ega bolalar rivojlanishida korreksiya va kompensatsiya. 28.Ko‘zi ojiz va zaif ko‘ruvchi bolalarda birlamchi va ikkilamchi nuqsonlar. 29.Ko‘rishda nuqsoni bor bolalarni kompensator jarayonlarini shakllantirish. 30.Eshitishida nuqsoni bo‘lgan bolalar bilish jarayonlarining xususiyatlarini tekshirish bo‘yicha didaktik materiallar to‘plash. 31.Eshitishida nuqsoni bo‘lgan bolalar nutq xususiyatlarini tekshirish bo‘yicha didaktik materiallar to‘plash. 32.Eshitishida nuqsoni bo‘lgan bolalarni bilish jarayonlarini tekshirish bo‘yicha referat tayyorlash. 33.Eshitishida nuqsoni bo‘lgan bolalar nutq xususiyatlarini tekshirish bo‘yicha ko‘rgazmali qurollar tayyorlash. 34.Eshitishida nuqsoni bo‘lgan bolalar psixik rivojlanishini tekshirish. 35.Eshitishida nuqsoni bo‘lgan bolalarni bilish jarayonlarini tekshirish

	bo‘yicha ko‘rgazmali qurollar tayyorlash. 36.Oligofrenopsixologiya fanining rivojlanish tarixi. 37.Oligofrenopsixologiya fanida olib borilayotgan ilmiy-tadqiqot ishlar obzori. 38.Aqli zaif bolalar oliy asab faoliyatining xususiyatlari. 39.Ruhiy rivojlanishi sustlashgan bolalar. 40.Verbal tafakkurni o‘rganuvchi testlar. 41.Aqli zaif bolalarning o‘z-o‘zlariga baho berish xususiyatlari. 42.Aqli zaif bolalar faoliyatining o‘ziga xos xususiyatlari. 43.Aqli zaif o‘quvchilar irodasining o‘ziga xos xususiyatlari. 44.Maktabgacha tarbiya yoshidagi bolalar ruxiy rivojlanishining o‘ziga xos xususiyatlari.
3	**VI. Ta’lim natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)** **Talaba bilish kerak:** • rivojlanishida nuqsoni mavjud bolalarni rivojlantirish va korrreksiyalash jarayonida maxsus ta’lim-tarbiyaning roli; rivojlanishida nuqsoni mavjud bolalar uchun maxsus muassasalar tizimi, korreksion-tarbiyaviy jarayonni tashkil etish, tahlil etish va baholash, rivojlanishida nuqsoni mavjud bolalar kamchiliklarini to‘g‘ri ta’riflab berish, ularga psixologik-pedagogik tavsiya berish usullari haqida ***tasavvurga ega bo‘lishi***; (**bilim)** • talaba rivojlanishida nuqsoni mavjud bolalar maxsus korreksion ta’lim-tarbiya jarayonini tashkil etish shakllari va usullarini ilmiy asoslagan holda to‘g‘ri tanlay olish, rivojlanishida nuqsoni mavjud bolalar nuqsonlarini tasniflash, maxsus adabiyotlarni tahlil etish, bolalarni o‘qitish hamda tarbiyalash uchun didaktik materiallarni **bilishi va ulardan foydalana olishi; (ko‘nikma)** talaba korreksion pedagogik jarayonni nazariy-amaliy tahlil etish, ta’limni tashkil etish shakllari, usullarini amalda samarali qo‘llash, ota-onalar bilan ishlash, rivojlanishida nuqsoni mavjud bolalar ta’lim-tarbiya nazariyasini amalda qo‘llash **ko‘nikmalariga ega bo‘lishi; (malaka)**
4	**VII. Ta’lim texnologiyalari va metodlari:** • interfaol keys-stadilar; (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar); • guruhlarda ishlash; • amaliy mashg‘ulotlar • taqdimotlarni qilish; • individual loyihalar; • jamoa ishlash va himoya qilish uchun loyihalar. ijodiy ishlar yaratish
5	**VIII. Kreditlarni olish uchun talablar:** Fanga oid nazariy va amaliy tushunchalarni to‘la o‘zlashtirish, tahlil

	natijalarini to‘g‘ri aks ettira olish, o‘rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish, ijod qilish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo‘yicha amaliy ishni topshirish.
6	**IX.Asosiy adabiyotlar.** 1. Ayupova M.Yu. Logopediya. O‘zbekiston faylasuflar Milliy jamiyati. T.: 2024 y. 2. Maxsus pedagogikaning klinik asoslari. S.Umarova. T-Fan. 2023 y. 3. Surdopsixologiya. L.Xayitov. Qo’qon. 2025 y. 4. Makyabgacha tarbiya metodikasi. N.Mirboboyeva Qo’qon 2023 y. 5. M.Maxmudova “Mutaxassislikka kirish” o’quv qo’llanma Farg’ona 2022 **X. Qo‘shimcha adabiyotlar** 1. Mirziyoyev Shavkat Miromonovich. Tanqidiy tahlil, qat’iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo‘lishi kerak. Mamlakatimizni 2016 yilda ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishning asosiy yakunlari va 2017 yilga mo‘ljallangan iqtisodiy dasturning eng muhim ustuvor yo‘nalishlariga bag‘ishlangan Vazirlar Mahkamasining kengaytirilgan majlisidagi ma’ruza, 2017 yil 14 yanvar / Sh.M. Mirziyoyev. – Toshkent: O‘zbekiston, 2017. – 104 b. 2. Mirziyoyev Shavkat Miromonovich. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta’minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. O‘zbekiston Respublikasi Konstitusiyasi qabul qilinganining 24 yilligiga bag‘ishlangan tantanali marosimdagi ma’ruza. 2016 yil 7 dekabr /Sh.M.Mirziyoyev. – Toshkent: “O‘zbekiston”, 2017. – 48 b. 3. Mirziyoyev Shavkat Miromonovich. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. Mazkur kitobdan O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning 2016 yil 1 noyabrdan 24 noyabrga qadar Qoraqalpog‘iston Respublikasi, viloyatlar va Toshkent shahri saylovchilari vakillari bilan o‘tkazilgan saylovoldi uchrashuvlarida so‘zlagan nutqlari o‘rin olgan. /Sh.M.Mirziyoyev. – Toshkent: “O‘zbekiston”, 2017. – 488 b. **O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI PREZIDENTINING FARMONI** 1.O‘zbekiston respublikasini yanada rivojlantirish bo‘yicha harakatlar strategiyasi to‘g‘risida. (O‘zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to‘plami, 2017 y., 6-son, 70-modda) 2.O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 6 noyabrdagi “O‘zbekistonning yangi taraqqiyot davrida ta’lim – tarbiya va ilm - fan sohalarini rivojlantirish chora tadbirlari to‘g‘risida” gi PF - 6108 - son farmoni. **Axborot manbaalari** 1. http://www.edu.uz–O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus

	ta'lim vazirligi sayti. 2. http:www.uzedu.uz – O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi sayti. 3. http://www.gov.uz– O'zbekiston Respublikasi xukumati portali. 4. www.pedagog.uz 5. www.apkpro.ru/content/view 6. www.prometeus.nsc.ru/contents/books/slasten 7. www.relarn.ru/conf/conf2007 8. https://www.southampton.ac.uk/courses/modules/educ1042#syllabus
7	**Fan dasturi Qo'qon davlat universiteti tomonidan ishlab chiqilgan va universitet Kengashining 2025 yil 30-iyundagi 1-sonli qarori bilan tasdiqlangan**
8	**Fan/modul uchun ma'sullar va dastur mualliflari:** M.Xovodillayev -QDU "Maxsus pedagogika" kafedrasi o'qituvchisi
9	**Taqrizchilar:** L.R.Xayitov – Pedagogika fakulteti Maxsus pedagogika kafedrasi mudiri p.f.b.f.d(PhD).